

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА РОСІЇ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ: ПРОЯВИ ТА ДОСВІД ПРОТИДІЇ

У цій статті робиться спроба проаналізувати найпоширеніші інструменти, які використовує росія в інформаційній війні проти України під час повномасштабного вторгнення. Аналізуються такі інструменти інформаційної війни, як наратив, дезінформація, PSYOPS та фейки. Вказуються цілі, для яких російська федерація їх використовує. Визначаються основні особливості, результати та успіхи кожного з цих інструментів. Аналізуються прояви інформаційних та психологічних операцій, які активно використовує країна-агресор. Показано, що російська пропаганда намагається здобути перевагу в кіберпросторі за допомогою кібератак, хакерських кампаній, ботів, фішингу та глибоких фейків. Доведено, що росія використовує широкий спектр інструментів, часто вдаючись до їх комбінації, щоб нав'язати наративи не тільки на території України, але й її населенню та країнам-партнерам. Встановлено, що російська пропаганда досить активна в українському інформаційному просторі.

Ключові слова: Україна, російська федерація, інформаційна війна, пропаганда, IPSO, наративи, кіберпростір, кібератаки, інформаційний простір.

Olha Blyzniak

RUSSIA'S INFORMATION WARFARE IN UKRAINE DURING A FULL-SCALE WAR: MANIFESTATIONS AND EXPERIENCE OF COUNTERACTION

This article attempts to examine the most common tools used by Russia in its information war against Ukraine during the full-scale invasion. It analyzes

such tools of information warfare as narrative, disinformation, PSYOPS, and fakes. It indicates the purposes for which the russian federation uses them. The main features, results, and success of each of these tools are identified. The manifestations of information and psychological operations actively used by the aggressor country are analyzed. It is shown that russian propaganda is trying to gain an advantage in cyberspace through cyberattacks, hacking campaigns, bots, phishing, and deep fakes. It is proven that russia uses a wide range of tools, often resorting to their combination, to impose narratives not only on the territory of Ukraine, but also on its population and partner countries. It has been established that russian propaganda is quite active in the Ukrainian information space.

Keywords: *Ukraine, russian federation, information warfare, propaganda, IPSO, narratives, cyberspace, cyber attacks, information space.*

The russian federation is waging a long-running information war in Ukraine. This information war has its own peculiarities. First, russian propaganda has an external and internal component, as it is necessary not only to form and disseminate certain narratives or fakes for an external audience (and russia presents information with different accents for the Ukrainian audience and the international community). At the same time, the kremlin is trying to satisfy the information hunger of its multi-million country and explain the course of events and their cause-and-effect relationships to the domestic audience in the usual way for the propaganda machine. The second feature of russia's information war in Ukraine is that the kremlin, among other things, actively uses historical, cultural, linguistic and religious concepts.

Since the beginning of russia's full-scale invasion of Ukraine, the russian propaganda machine continues to actively use various tools of information warfare. With its help, the kremlin is trying to justify the invasion of a sovereign state, discredit it in the international arena, and manipulate the minds of both its citizens and the international community. According to the DFRLab, russia has been actively using information operations against Ukraine since at least 2014, and in the run-up to the 2022 invasion, the kremlin has intensified disinformation campaigns to justify aggression and mask

its military intentions¹. After the outbreak of a full-scale war, russia's information strategy shifted to undermining Ukraine's resilience and splitting support from its allies².

russia's information operations against Ukraine did not remain static – their emphasis changed depending on the course of hostilities and the international community's reaction. At the beginning of 2022, the main tasks of russian propaganda were to justify aggression abroad and create an image of a weak, incapable Ukraine at home. However, as the hostilities continued and its own losses increased, the kremlin's narratives transformed.

At the end of 2022, russian propaganda shifted its focus to concealing the scale of defeats and losses, while simultaneously trying to «work» for the European audience. At the same time, Russian disinformation continued to blame Ukrainians, spreading fakes that the Ukrainian leadership was «corrupt and incompetent», the Ukrainian army was shelling civilians, and Western aid was being «stolen»³.

The kremlin-controlled media (primarily russia Today, Channel One, and Sputnik) played a leading role, broadcasting propaganda messages to the russian audience and the international arena until they were blocked. After official russian broadcasters were banned in many countries, moscow shifted to alternative channels – social media, anonymous Telegram channels, networks of bots and trolls, as well as loyal Western bloggers and politicians who relay pro-russian messages, including on YouTube through duplicate accounts, collecting millions of views⁴. Thus, russia has effectively created a

¹ Digital Forensic Research Lab. (2024). Undermining Ukraine: How Russia widened its global information war in 2023. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/undermining-ukraine-how-russia-widened-its-global-information-war-in-2023/>

² Войтенков, Р.М. (2024). Новітнє розуміння концепції міжнародної підтримки в контексті російсько-української війни. Актуальні проблеми політики, 74, Р.143-150. <https://doi.org/10.32782/app.v74.2024.18>

³ Кошман, І. (2024). Інформаційна складова гібридної війни (на прикладі локальних медіа). Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія, 2 (12), 54-58. <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2024.2.8>

⁴ Шуляк, Н., & Гоманюк, О. (2024). Фейкова реальність: використання тролей, ботів, ельфів у гібридній війні. Міжнародні відносини, суспільні

parallel information ecosystem capable of circumventing official bans.

Among the many tools of information warfare are narratives, deepfakes, disinformation, fake news, IPSO, etc. Russia is intensifying various information campaigns, expanding their range, and working with different target audiences, which gives this information war a dynamic.

In particular, in its information warfare, Russia uses narratives such as denying the existence of Ukraine as an independent state (Putin's speech on February 21, 2022⁵), about the commonality of history, traditions, culture, and discrimination against the Russian-speaking population. Russia has been actively spreading narratives about Nazis in power in Ukraine, and thus justifying its aggression by the need for denazification⁶, as well as the threat of NATO expanding to the East.

Russian narratives also combine anti-Western sentiments, exaggerated events on the battlefield, discrimination against the Ukrainian political and military elite, humiliation of the Armed Forces, and calls for the protection of Russians and Russian-speaking minorities living in Ukraine, whose territory Russia considers its own historically, etc.

Putin manipulated the opinions of ordinary people based on fictional or distorted historical facts, called the events in Ukraine a civil war and emphasized that «Ukrainians still feel Russian»⁷. Along with the narratives about the ineptitude of the Ukrainian state, Russians actively spread the narrative of a strong Russia, its potential,

комунікації та регіональні студії, 2(12), 99–116. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-02-99-116>

⁵ Слово і діло. (2022, 22 лютого). Путін майже годину висловлював своє бачення життя в Україні: фактчекінг звернення. Слово і діло. <https://www.slovoidilo.ua/2022/02/22/stattja/polityka/putin-majzhe-hodynu-vyslovlyuvav-svoje-bachennya-zhyttya-ukrayini-faktchekinh-zvernennya>

⁶ Радіо Свобода. (2022, 24 лютого). Путін о 5-й ранку оголосив про початок «операції» на Донбасі (оновлено). Радіо Свобода. <https://www.radiosvoboda.org/a/31719676.html>

⁷ Детектор медіа. (2024, 9 лютого). «На Польщу та Литву не підемо, достатньо України»: Карлсон оприлюднив інтерв'ю з Путіним. Детектор медіа. <https://detector.media/infospace/article/222736/2024-02-09-na-polshchu-ta-lytvu-ne-pidemo-dostatno-ukrainy-karlson-oprylyudnyv-intervyu-z-putinyim/>

its «real» leaders and heroes, the military power and achievements of its army and military-industrial complex.

In the military sphere, russia's disinformation is aimed at deterring the supply of weapons to Ukraine and at dividing the country over security issues. The propaganda intimidated the international community with an escalation – up to a direct clash between NATO and russia – in case of an increase in military assistance to Ukraine⁸.

In the diplomatic sphere, russia's information warfare is aimed at undermining the unity of the coalition in support of Ukraine at all levels – from government decisions to public opinion. For this purpose, the kremlin used long-established propaganda techniques adapted to different audiences. russian agents and media are active in Western countries, trying to influence political circles. russia uses networks of its supporters in international organizations. In the UN and other forums, russian diplomacy has been relaying disinformation theses about «biolabs» and «nuclear provocations».

russian propaganda forced the topic of the global food crisis after the blocking of Ukrainian grain exports, putting the blame on the Ukrainian side. The goal was to weaken international support for sanctions and convince individual governments that concessions to moscow were necessary to stabilize markets.

In the economic dimension, russian disinformation was aimed at undermining the sanctions regime and financial support for Ukraine. By appealing to the painful topics of inflation or deficit, russian propaganda tries to create dissatisfaction among foreign citizens with sanctions and the costs of helping Ukraine⁹.

In the humanitarian sphere, Ukrainian refugees and international humanitarian support for Ukraine have been targeted by russian disinformation. russian propagandists deliberately stirred up xenophobic sentiments to irritate the local population and cause hostility toward Ukrainians fleeing the war. An example is fakes about

⁸ Reuters. (2022, March 5). Russia calls on EU, NATO to stop arms supplies to Ukraine. <https://www.reuters.com/world/europe/russia-calls-eu-nato-stop-arms-supplies-ukraine-2022-03-05/>

⁹ Капустянська, І. (2024, 1 квітня). Росія посилила дезінформацію проти України в Європі. LB.ua. https://lb.ua/world/2024/04/01/606327_rosiya_posilila_dezinformatsiyu_prot.html

the crimes of Ukrainian refugees who enjoy undeserved privileges in Europe¹⁰.

Russia also uses disinformation in its information war against Ukraine. The use of disinformation can be clearly seen in the case of the explosion of the Kakhovka hydroelectric power plant on June 6, 2023, in the Kherson region¹¹. However, it was this disinformation campaign that confirmed the true purpose of the invasion – the destruction of Ukrainian territory and civilians.

Another tool actively used by Russia in its information warfare is the information-psychological special operation (hereinafter referred to as IPSO). The purpose of the IPSO was to make Ukrainians believe that resistance was hopeless. However, the attempts largely failed – Ukrainian society demonstrated a high level of cohesion, and government agencies and volunteer initiatives effectively exposed fakes¹². With the help of IPSO, Russian propaganda tried to gain an advantage in cyberspace through cyberattacks, hacker actions, bots, phishing, and deepfakes. Examples of the use of such tools include cyberattacks on the websites of Ukrainian government agencies, the creation of phishing links, the use of bots that left provocative messages, and trolls on social media. Using deepfake technology, Russians created fake videos in which, for example, politicians made important statements.

Russia often uses fake news. A striking example of the use of fake news is a series of reports about changes in the top military leadership in Ukraine. Russian propagandists explained Zaluzhny's dismissal by his inability to effectively perform the functions of

¹⁰ Фірак, С.П. (2024). Російська дезінформація про євроатлантичну інтеграцію України після 24 лютого 2022 року в українському медіапросторі. Електронний репозитарій НаУКМА. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1738050e-787a-4158-92b7-3df1d31d89c3/content>

¹¹ Центр протидії дезінформації при РНБО України. (2023, 6 червня). Основні наративи, які просуває російська пропаганда з приводу катастрофи на Каховській ГЕС. ЦПД при РНБО України. <https://cpd.gov.ua/reports/osnovni-naratyvy-yaki-prosuvaye-rosijska-propaganda-z-pryvodu-katastrofy-na-kahovskij-ges/>

¹² Кутуза, Н.В., Тельпіс, Д.М. (2023). Дезінформація як складник ІПСО в мегадискурсі: маніпулятивний аспект (на прикладі російсько-української війни періоду повномасштабного вторгнення). Записки з українського мовознавства, (30), 282–292. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2023.30.283887>

commander-in-chief of the Armed Forces in wartime and the failure of the counteroffensive, and fueled all this with claims about rivalry between Zelensky and Zaluzhny.

Russia uses all these tools in full, systematically and in compliance with a certain algorithm in its country. For the «domestic consumer», Russia presented information about the success of their AF, about the invincibility of the Russian army, and exaggerated the number of casualties and losses in military equipment in the ranks of the Armed Forces of Ukraine.

In the context of a full-scale war, the Ukrainian government and society united in countering Russia's information and psychological warfare. Ukrainian society has returned to its historical memory, changed its vision of the role of language, church, foreign policy, etc. This is reflected in a number of laws restricting the Russian language and content in the language of the aggressor, active transition from the UOC to the OCU, and changes in place names (city names, streets, etc.). During the war, it became clear that the information front is no less important than the military front, so all ministries and departments of the state, the National Security and Defense Council, cultural, scientific, and sports figures, representatives of show business, and civil society have been actively working to strengthen the information security of our country and counter Russian disinformation.

Thus, Russian information warfare is a multilevel phenomenon that encompasses individual, national, and international aspects. Its goal is to justify the war, discredit Ukraine, and undermine international support. However, active counteraction demonstrates that Russia's disinformation campaigns face effective resistance at the individual, national, and international levels as well.

References:

1. Самигін, Д. (2023, 5 травня). Дев'ять головних тем російської пропаганди. *Українська правда*. <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/05/5/7400790/>
2. Капустянська, І. (2024, 1 квітня). Росія посилила дезінформацію проти України в Європі. *LB.ua*. https://lb.ua/world/2024/04/01/606327_rosiya_posilila_dezinformatsiyu_prot.html
3. Детектор медіа. (2024, 9 лютого). «На Польщу та Литву не підємо, достатньо України»: Карлсон оприлюднив інтерв'ю з Путіним. *Детектор медіа*. <https://detector.media/infospace/article/222736/2024-02-09->

na-polshchu-ta-lytvu-ne-pidemo-dostatno-ukrainy-karlson-oprylyudnyv-intervyu-z-putinyam/

4. Центр протидії дезінформації при РНБО України. (2023, 6 червня). Основні наративи, які просуває російська пропаганда з приводу катастрофи на Каховській ГЕС. *ЦПД при РНБО України*. <https://cpd.gov.ua/reports/osnovni-naratyvy-yaki-prosuvaye-rosijska-propaganda-z-pryvodu-katastrofy-na-кахovskij-ges/>

5. Слово і діло. (2022, 22 лютого). Путін майже годину висловлював своє бачення життя в Україні: фактчекінг звернення. *Слово і діло*. <https://www.slovovidilo.ua/2022/02/22/stattja/polityka/putin-majzhe-hodynu-vyslovlyuvav-svoje-bachennya-zhyttya-ukrayini-faktchekinh-zvernennya>

6. Радіо Свобода. (2022, 24 лютого). Путін о 5-й ранку оголосив про початок «операції» на Донбасі (оновлено). *Радіо Свобода*. <https://www.radiosvoboda.org/a/31719676.html>

7. Фірак, С.П. (2024). Російська дезінформація про євроатлантичну інтеграцію України після 24 лютого 2022 року в українському медіапросторі. *Електронний репозитарій НаУКМА*. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1738050e-787a-4158-92b7-3df1d31d89c3/content>

8. Шуляк, Н., & Гоманюк, О. (2024). Фейкова реальність: використання тролей, ботів, ельфів у гібридній війні. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 2(12), 99–116. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-02-99-116>

9. Digital Forensic Research Lab. (2024). Undermining Ukraine: How Russia widened its global information war in 2023. *Atlantic Council*. <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/undermining-ukraine-how-russia-widened-its-global-information-war-in-2023/>

10. Кошман, і. (2024). Інформаційна складова гібридної війни (на прикладі локальних медіа). *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*, 2 (12), 54-58. <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2024.2.8>

11. Кутуза, Н.В., Тельпіс, Д.М. (2023). Дезінформація як складник ІПСО в мегадискурсі: маніпулятивний аспект (на прикладі російсько-української війни періоду повномасштабного вторгнення). *Записки з українського мовознавства*, (30), 282–292. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2023.30.283887>

12. Reuters. (2022, March 5). Russia calls on EU, NATO to stop arms supplies to Ukraine. <https://www.reuters.com/world/europe/russia-calls-eu-nato-stop-arms-supplies-ukraine-2022-03-05/>

13. Войтенков Р.М. (2024). Новітнє розуміння концепції міжнародної підтримки в контексті російсько-української війни. *Актуальні проблеми політики*, 74, Р.143-150. <https://doi.org/10.32782/app.v74.2024.18>